

Animalian pääkaupunkiseudun alueosasto PKS
paakaupunkiseutu@animalia.fi

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Animalian pääkaupunkiseudun alueosasto PKS:n lausunto

Luonnos laiksi eläinten hyvinvoinnista
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/12277/2021

Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Animalian pääkaupunkiseudun alueosasto on pääkaupunkiseudulla toimiva Animalian vapaaehtoisten ryhmä. Alueosaston lausunnot eivät ole Animalian virallisia lausuntoja.

Yleisenä huomiona todettakoon, että uudessa laissa on useita kohtia, joissa eläinyksilö asetetaan muista lajitovereistaan eriarvoiseen asemaan, sillä perusteella, mikä sen hyötysuhde on ihmiseen. Tämä sotii vastoin EU:n perustamissopimuksen ajatusta eläimestä tuntevana olentona, jolla on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle. Laissa tulisi pyrkiä siihen, että eläimiä kohdellaan tasa-arvoisesti riippumatta siitä, mihin asemaan ihminen on sen asettanut (esim. tuotantoeläin liha- tai maidontuotannossa).

Haluamme erityisesti kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

1) Turkistarhaus

Turkistarhaus on kiellettävä lyhyellä siirtymäajalla. Turkistarhaus aiheuttaa tarhattaville eläimille kärsimystä, eikä nykytuotoinen tarhaus anna eläimille mahdollisuutta lajityypilliseen käyttäytymiseen. Turkiseläinten hyvinvointiin luvattiin parannuksia jo tarhauskieltoa ajavan kansalaisaloitteen yhteydessä käydyssä keskustelussa vuonna 2013. Fifurin laskelmien mukaan jatkuvan vedensaannin takaamisen investoinnit aiheuttaisivat yli 26 miljoonan euron kustannukset. Mikäli näin oleellinen hyvinvointiparannus aiheuttaa jo kestäättömät kustannukset alalle, on aiheellista kyseenalaistaa tuottajien halukkuus sitoutua eläinten hyvinvoinnin lisäämiseen ja sitä kautta koko alan tulevaisuus.

Useat EU-maat ovat jo kieltäneet turkistarhauksen, ja tämän lisäksi esim. Israelissa on turkistuotteiden maahantuontikielto. Myös Sveitsissä on esitetty vastaavaa kieltoa. Turkistarhaus on suuri mainehaitta Suomelle, ja asia on nostettu esille useasti kansainvälisessä lehdistössä. Turkistarhaus tullaan mitä suuremmalla todennäköisyydellä kieltämään EU-tasolla tulevaisuudessa, joten Suomen olisi kannattavaa ryhtyä toimenpiteisiin turkistarhauksen alas ajamiseksi jo nyt. Tuottajille ja turkistarhauksen

elinkeinoharjoittajille tulee tarjota avustettu siirtymä pois turkistarhauksesta. Tarhaajille ei tule tarjota muita avustuksia kuin tarhausliiketoiminnan lopettamiseen liittyviä avustuksia.

2) Broilerit

Mikäli broilereita ei vielä olisi ja niitä lähdetäisi tänä päivänä jalostamaan "nollatilanteesta", näin sairaalloisen linnunpoikasen tarkoituksellinen jalostus alkuperäisestä kantamuodosta täyttäisi eläinrääkkäyksen kriteerit. Broileri on linnunpoikanen, joka on jalostettu kasvamaan suurella nopeudella jättimäisiin mittoihin. Superkasvulla tavoitellaan maksimaalista lihamäärää, mutta samalla on tehty lintu niin sairaaksi, että sen muutaman viikon mittainen elämä koostuu suurelta osin fyysisestä kivusta ja sen aiheuttamasta ahdistuksesta. Ahdistusta lisää entisestään se, että broilereita kasvatetaan suurella tiheydellä, minkä on useissa tutkimuksissa osoitettu aiheuttavan linnuille fyysistä ja psyykkistä kärsimystä.

Nykylainsäädäntö ei sallisi näin voimallisen jalostusprosessin aloitusta linnun hyvinvoinnin kustannuksella, jos lopputulos olisi tiedossa siinä vaiheessa, kun jalostaja hakisi lupaa jalostustyön aloitukseen. Mikäli asiasta päättävälle tuomioistuimelle annettaisiin vertailtavaksi terve lintu, josta jalostus lähtee liikkeelle, ja "valmis jalostustuote" eli nykybroileri, olisi täysin selvää, että jalostuksessa rikotaan eläinsuojelulakia, eikä jalostusprosessin aloitukselle voisi antaa lupaa lain puitteissa.

Broileri on jalostettu aikana, jolloin laki ei suojellut lintuja estämällä jalostusta. Koska broileri on jo jalostettu, tämän päivän lainsäätäjät eivät ole joutuneet ottamaan kantaa siihen, onko jalostus ollut alun perin oikein. Viime vuosien aikana broilerin hyvinvointiin liittyvä tutkimustieto on kuitenkin kasvanut sellaisiin mittoihin, että lainsäätäjä ei voi enää jättää broilerin tilannetta huomiotta. Tutkimustieto osoittaa, että broileri kärsii sekä fyysisesti jalostuksen aiheuttamista kivuista että myös henkisesti joutuessaan elämään liian suuressa lintutiheydessä. Tutkimustiedon ja sitä kautta ymmärryksen lisääntyessä lakeja on muutettava vastaamaan nykytilannetta. Broilereita koskeva lainsäädäntö on auttamattoman vanhentunutta, eikä uusi lakiluonnos vielä nyky muodossaan tarjoa käytännössä mitään parannuksia tilanteeseen.

Broilerin jalostus ja kasvatusta korkeissa tiheyksissä tulee kieltää lailla.

3) Eläinten tarhaaminen

Luonnonvaraisen eläimen ottaminen lemmikiksi on Suomessa laitonta. Laki ei kuitenkaan tällä hetkellä koske Suomen ulkopuolella luonnosta pyydystettyjä eläimiä. Luonnonvarainen eläin kärsii siitä, jos se pyydystetään ja pakotetaan elämään tarhattuna lemmikkinä. Lakia tulee päivittää siten, että se kieltää kaikkien luonnonvaraisten eläinten pyydystämisen lemmikiksi, riippumatta siitä, missä maassa eläin on pyydystetty. Tällä tavoin voitaisiin estää se, ettei Suomeen tuoda ulkomailla pyydettyjä luonnonvaraisia eläimiä, jotka pakotetaan elämään täällä vankeudessa.

Tällä hetkellä Suomeen tuodaan paljon esimerkiksi kaloja, jotka on pyydystetty luonnonvesistä ja jotka myydään täällä akvaariokaloiksi. Vapaana syntynyt ja elänyt kala kärsii huomattavasti, kun se pakotetaan elämään vankeudessa, sen luonnolliseen elinympäristöön verrattuna hyvin pienessä tilassa. Lainsäädännön tulee puuttua tähän epäkohtaan kieltämällä luonnonvaraisten eläinten tarhaus ja lemmikiksi pyynti, riippumatta siitä, missä maassa eläin on alun perin pyydystetty.

4) Eläimille tehtävät kivuliaat toimenpiteet

Uuteen eläinten hyvinvointilakiin tulee tehdä kirjaus porsaiden kirurgisen kastration kieltämiseksi. Mikäli laki määrittää, että on väärin aiheuttaa eläimille kipua esimerkiksi kosmetiikkateollisuuden tuotteiden testauksessa, ei porsaille tehtävää nykymuotoista kipua aiheuttavaa kastratiota voida myöskään hyväksyä. Kosmetiikkateollisuudessa lainsäädäntö on jatkuvasti ottanut askeleita oikeaan suuntaan: laissa on otettu selkeästi kantaa siihen, ettei ole oikein aiheuttaa eläimelle kärsimystä eläinkokeilla vain siksi, että ihminen saisi sen avulla käyttöönsä ei-välttämättömiä nautintohyödykkeitä (esim. meikkejä). Porsaiden kastratio on verrattavissa tähän: porsaat kastroidaan, koska jotkut kuluttajat eivät pidä ei-kastroidusta eläimestä peräisin olevan lihan mausta. Maun pieni vivahde-ero ei kuitenkaan ole riittävän painava syy oikeuttamaan kärsimyksen aiheuttamista porsaille. Kuten kosmetiikkateollisuudessa, on tässäkin kohtaa kyettävä vetämään raja sellaisen tarpeettoman kärsimyksen kohdalla, joka aiheutetaan vain ihmisen subjektiivisen mielihalun täyttämiseksi. Lain tulee kieltää porsaiden kastratio.

Jos täyskielto ei ole mahdollinen nopealla aikataululla, kivuliaisiin toimenpiteisiin (porsaiden kastratio ja vasikoiden nupoutus) tulee laatia tarkat säännöt tarvittavalle rauhoitukselle, puudutukselle sekä tehokkaalle kivunhoidolle.

5) Luolakoirakokeet

Luolakoirien taipumus- ja metsästyskokeet tulee kieltää lailla. Taipumuskokeissa käytetään kettuja, jotka viettävät koko elämänsä alle neliömetrin häkeissä, joissa on tuskin tilaa liikkua. Ketut pääsevät ulos vain tilanteessa, jossa testattavat koirat usutetaan niiden kimppuun. Tilanne on verrattavissa laittomiin koirataisteluihin, joiden järjestäjien katsotaan rikkovan Suomen lakia.

Luolakoirien taipumus- ja metsästyskokeet ovat tällä hetkellä Suomessa laillisia, vaikka käytännössä niissä ketut alistetaan samanlaiseen tilanteeseen kuin heikompi "harjoituskoira" laittomissa koirataisteluuissa. "Harjoituskoiraa" käytetään taistelukoiran aggression nostattajana ennen varsinaista taistelua. "Harjoituskoiran" elämä on samanlaista kuin taipumuskokeissa käytettävien kettujen: se viettää koko elämänsä pienessä häkissä, josta se otetaan ulos vain äärimmäisen stressaavaa ja ahdistavaa taistelutilannetta varten. Jos koirataistelut tuomitaan moraalisesti ja myös lain voimalla, ei luolakoirien nykyisiä taipumus- ja metsästyskokeita voida hyväksyä lailliseksi toiminnaksi.

Luolametsästyksessä koirat opetetaan retuuttamaan saaliseläimiä niiden pesäluolastoissa, aiheuttaen metsästetyille mäyrille, ketuille ja supikoirille suurta kärsimystä usein monen tunnin ajan ennen eläimen kuolemaa. Jos eläimiin kohdistettu pitkäkestoinen voimakas

väkivalta tuomitaan muissa yhteyksissä (kuten esimerkiksi koirataisteluissa), on loogista tuomita myös tämänkaltainen käytännössä eläinrääkkäykseen rinnastuva toiminta. Tietyissä olosuhteissa tehtävä pitkäkestoinen eläinrääkkäys ei voi olla sallittua ja jopa turvattua lain nojalla. Luolaharjoitustoiminta on kokonaan kielletty Tanskassa ja Norjassa. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta ottanut myös kantaa asiaan. Luolakoirien taipumus- ja metsästyskokeet tulee näistä syistä kieltää lailla myös Suomessa.

6) Eläinten häkkikasvatus

Eläinten häkkikasvatuksesta täytyy luopua. Euroopan komissio on vastaanottanut 1,3 miljoonan EU-kansalaisen allekirjoittaman kansalaisaloitteen End the Cage Age häkkikasvatuksen kieltämisestä. Kansalaisten toiveesta komissio suunnittelee nyt kieltoa häkkikasvatukselle. Sanoma on selvä: kansalaiset ja kuluttajat haluavat eläimille paremmat oltavat ja häkkikasvatus kuuluu nyt historiaan. Suomen tulee olla edelläkävijä ja ottaa huomioon tämä kehitys jo nyt omassa lainsäädännössä. Häkissä pito ja liikkumisen estäminen eivät kuulu eläinten hyvinvointilakiin.

7) Jatkuva vedensaanti pysyvissä pitopaikoissa

Lain valmisteluissa mainitaan:

“Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi säätää poikkeus sellaisia pysyviä pitopaikkoja koskien, joissa veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää niin sanottujen igluvasikoiden, ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien koirien ja eräiden turkiseläinten pitopaikkoja koskevista poikkeuksista jatkuvan veden vaatimukseen”

Tällainen poikkeus asettaa eläimet eriarvoiseen asemaan. Eläimillä tulisi olla pysyvissä pitopaikoissaan aina vettä saatavilla, eikä tällaisia poikkeuksia tule sallia. Ihmiselle mahdollisesti aiheutuvan lisävaivan ei tulisi olla peruste tinkiä eläimen hyvinvoinnista. Uuden eläinten hyvinvointilain tulisi priorisoida eläinten hyvinvointi.

8) Porsitushäkit ja parsinavetat

Lakiehdotuksessa on hyvää, että uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentaminen kielletään, mutta myös vanhoista tulee päästä eroon mahdollisimman pian. Myös tiineytyshäkkien kiellon siirtymäaikaa tulee lyhentää huomattavasti nykyisestä 12 vuoden ehdotuksesta.

Eläintenpidossa on nykyisen eläinsuojelulain mukaan “edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet”, mikä ei sovi yhteen häkkien ja parsien kanssa. Eläimen pitäminen kytkettynä tai liikkumisen estävässä häkissä ei sovi sivistysvaltion tuotantomuotoihin.

Uudessa laissa on esitetty poikkeuksia eläinten jatkuvaan paikalleen kytkemiseen liittyvään kieltoon. Näitä poikkeuksia ei tulisi olla. Poikkeukset eläinten kohteluun ihmisen niille määrittämän aseman perusteella sotii lakiin lisättäväksi ehdotettua vaatimusta siitä, ”että ihmisen hoidossa olevan eläimen tulisi voida toteuttaa eräitä olennaisia käyttäytymistarpeitaan”. Liikkuminen, kääntyminen ja esimerkiksi mahdollisuus itsensä puhdistamiseen ovat eläimille perustavanlaatuisia tarpeita, eikä näitä tulisi rajoittaa pysyvästi missään tilanteessa. Lain valmisteluissa mainitaan myös, miten nykytiedon mukaan eläimen hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. Tähän ei pysyvästi paikalleen kytketyllä eläimellä ole mahdollisuutta, ja parsinavettojen salliminen ei näin vastaa lain henkeä.

Parsinavetoissa lehmät on asetettu eriarvoiseen asemaan muun tyyppisissä navetoissa pidettäviin lajitovereihinsa nähden. Tämä on vastoin tämän lausunnon alussa viitattua EU:n perustamissopimuksen ajatusta eläimestä itseisarvoisena olentona riippumatta siitä, minkä arvon ihminen sille antaa.

Esityksen mukaan parsinavetoiden käytön kieltämistä ei voida pitää kohtuullisena muutoksena ja parsinavetoiden kieltämisessä tulisi arvioida tilannetta yksittäisen yrittäjän kannalta. Tätä ei voida pitää hyvänä tai riittävänä perusteluna parsinavetoiden säilyttämiselle vailla mitään kannusteita, velvoitteita tai takarajaa niistä luopumiseen.

9) Vasikoiden yksittäiskasvatus

Tutkimusten mukaan vasikat kärsivät huomattavasti siitä, että ne erotetaan emostaan ja pakotetaan elämään yksin. Nykyinen eläinsuojelulaki sallii vasikoiden yksittäiskasvatuksen. Laki on peräisin ajalta, jolloin tästä asiasta ei ollut yhtä kattavaa tieteellistä tutkimustietoa kuin nykyään. Sitä mukaan, kun tiede tuottaa uutta tietoa, olemassa olevia lakeja tulee päivittää siten, että ne huolehtivat eläinten hyvinvoinnin edellytysten täyttymisestä uuden tiedon valossa. Sosiaalinen nuori vasikka kärsii siitä, että se erotetaan emostaan ja joutuu kasvamaan yksin erillään muista. Vasikka tarvitsee emon hoivaa voidakseen hyvin. Menneen ajan vanhentuneisiin käsityksiin pohjautunut laki tulee päivittää nykypäivää vastaavaksi. Vasikoiden yksittäiskasvatuksen tulee kieltää lailla nykytieteen tarjoamien tutkimustulosten valossa.

10) Emon ja poikasen suhteen turvaaminen

Tuotantoeläimet eivät kaikissa tuotantomuodoissa kykene toteuttamaan luonnollista tarvettaan hoivata poikasiaan. Luonnollisen hoivavietin (pesänrakennus ja omien jälkeläisten hoito) toteuttamisen estäminen aiheuttaa eläimelle suurta ahdistusta ja stressiä. Tämä koskee erityisesti lehmiä, sikoja ja kanoja, joiden kohdalla oman poikasen hoivaaminen estetään käytännössä täysin välittömästi poikasen synnyttyä. Lehmien, sikojen ja kanojen on useissa tutkimuksissa osoitettu olevan erittäin älykkäitä olentoja, jotka ahdistuvat tällaisessa tilanteessa hyvin voimakkaasti. Lain tulee turvata eläinvanhempien

oikeus hoivata jälkeläisiään ja samoin jälkeläisten oikeus saada eläinvanhemmaltaan hoivaa. Tämä ei toteudu tämänhetkisessä lakiluonnoksessa.

Lakiin tulee kirjata yksiselitteisen selkeästi, että poikasia ei tule erottaa emoistaan liian aikaisin. Näin suojataan sekä poikasta että emoa varmistamalla, ettei poikanen kärsi hoivan puutteen takia ja että emo ei koe tarpeetonta stressiä ja ahdistusta, kun sen poikanen viedään siltä.

11) Luonnonvaraisten eläinten auttaminen

Nykyinen lakiehdotus ei osoita vastuuta luonnonvaraisten eläinten auttamiseen tilanteessa, jossa eläimellä olisi hoidon avulla hyvät mahdollisuudet selviytyä hengissä esimerkiksi suhteellisen pienestä vammasta. Luonnonvaraisten eläinten auttaminen on tällä hetkellä hyvin vahvasti painottunut yksinomaan vapaaehtoisten vastuulle, mikä korostuu entisestään esimerkiksi Helsingissä, jossa eläintenpelastusyksikkö on lakkautettu. Kansalaisia on ohjeistettu soittamaan hätäkeskukseen hädänalaisen eläimen kohdatessaan. Suomi on kuitenkin tässä suhteessa maantieteellisesti hyvin eriarvoinen maa: pelastusyksiköiden vastuulla oleva alue on eri puolilla Suomea hyvin erikokoinen, minkä seurauksena eläinten mahdollisuus saada apua (tai viime kädessä lopetus) eri puolilla Suomea ei ole tasapuolinen.

Nykyinen eläinsuojelulaki velvoittaa auttamaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä. Auttaminen ei voi olla pysyväisluonteisesti vain vapaaehtoisten toiminnan varassa. Laissa tulee asettaa selkeä hoitovastuu sellaisten eläinten tapauksessa, joilla on hyvä mahdollisuus toipua vammastaan. Muutoin hyväkuntoisen eläimen tappaminen vain, koska ei ole olemassa järjestelmää, joka voisi siitä huolehtia, on selkeä epäkohta. Tämän asian lisääminen lakiehdotukseen ei merkitse kohtuutonta vastuutaakkaa tai suuria menoja. Luonnonvaraisista eläimistä huolehtiva järjestelmä on mahdollista rakentaa nopeasti, mikäli lainsäätäjät ottaa lain muodossa kantaa asiaan ja velvoittaa järjestelmän rakennukseen.

12) Kalojen ja rapujen lopetus

Nykyinen laki sallii rapujen keittämisen elävänä ja kalojen tappamisen tukehduttamalla. Kalat ja ravut ovat tällä hetkellä eriarvoisessa asemassa verrattuna muihin eläimiin, joiden lopetus on lain nojalla määrätty tapahtumaan tuskattomasti. Nykyinen laki on ajalta, jolloin kalojen ja rapujen kivuntuntokyvystä ei tiedetty niin paljon kuin tänä päivänä tiedetään. Uudet tutkimukset ovat osoittaneet, että kalojen ja rapujen kivuntuntokyky on hyvin kehittynyt ja siksi on erittäin todennäköistä, että ravut tuntevat tuskaa, kun ne keitetään elävältä ja kalojen tukehtumiskuolema aiheuttaa niille pitkäikäisyyttä kärsimystä.

Rapujen elävältä keittäminen on vanha tapa, mutta ei suinkaan ainut vaihtoehto rapujen lopettamiseksi. Se, että jokin tietty tapa on ollut käytössä ennen ja on yhä käytössä, ei ole riittävä oikeutus jatkaa kyseistä käytäntöä, mikäli uuden tiedon valossa on selvää, että

eläimille aiheutuu siitä kärsimystä. Nopea lopetus on mahdollista niin rapujen kuin kalojenkin kohdalla myös suurimittaisessa teollisessa tuotannossa. Laki rapujen ja kalojen lopetustavasta tulee päivittää siten, että lopetuksen on oltava tuskaton. Uuden lain on suojeltava myös rapuja ja kaloja samoin kuin se tällä hetkellä suojelee muita eläimiä lopetustilanteessa.

13) Kilpailut, joissa tavoite on tappaa mahdollisimman monta luonnonvaraista eläintä

Tällä hetkellä laissa ei ole kielletty sellaisten kilpailujen järjestämistä, joissa päämääränä on tappaa mahdollisimman monta luonnonvaraista eläintä. Eläinsuojelulain tai uuden eläinten hyvinvointilain yleistä noudattamista yhteiskunnassa edistää tehokkaasti se, että yhteiskunnan jäsenillä on terve, kunnioittava suhtautuminen eläimiin. Eläinten tappamiskilpailut ovat omiaan hämärtämään oikeanlaisen eläinsuhteen muodostumista. Tällaiset ensisijaisesti ihmisen ajanvietteenä toimivat kilpailut tulee kieltää lailla.

14) Kotieläinpihan pitäminen

Uudessa laissa kotieläinpihan pitäminen olisi jatkossa ilmoitusasia. Kotieläinpihan pitäminen tulisi säilyttää luvanvaraisena toimintana, jotta eläinten asiantunteva hoito ja riittävä hyvinvoinnin taso voidaan varmistaa.

15) Lain noudattamisen valvonta

Tällä hetkellä eläinsuojelulain noudattamisen käytännön valvonta on riittämätöntä. Vaikka uusi laki suojaisi eläimiä entistä paremmin, laista ei ole hyötyä, ellei ole mahdollisuutta valvoa riittävän tehokkaasti sen noudattamista. On ensiarvoisen tärkeää, että lain noudattamisen valvontaan tuodaan lisää velvoitteita ja resursseja, koska ilman niitä lain noudattamista on käytännössä mahdotonta valvoa. Jos näin käy, lakiin kirjatusta uudistuksista ei ole käytännössä eläimille niin paljon hyötyä kuin tilanteessa, jossa lakia pystytään myös tehokkaasti valvomaan. Tämä on erittäin tärkeä kohta lain uudistamisprosessissa, jota ei tule jättää huomiotta.